

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De waarborg van zaligworden

*"Maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen"
Romeinen 8:26b*

Wat ligt zaligworden voor de kinderen van de Heere toch vast! U twijfelt daaraan? Misschien prefereert u toch "och mocht". Mogelijk wilt u bouwen op uw geloof, op uw bekering, op uw gevoel of op uw goede werken. Maar wie daarvan zijn zaligworden laat afhangen, verkeert permanent in onzekerheid. Dan is het vandaag wel en morgen niet. We moeten luisteren naar de Schrift, het vaste Woord van God.

't Was inderdaad nut voor de levende kerk dat de Heere Jezus opvoer.

Vanaf het moment dat Hij is gaan zitten ter rechterhand van Zijn Vader, is Hij geworden de Voorbidder, de Pleitbezorger. Hij met Zijn doorboorde handen, Hij Die Zijn bloed heeft ingedragen in het hemelse heilgdom, Hij Die door Zijn bloedstorting de rechtsgrond heeft gelegd voor zaligworden, en daarom kan en mag bidden: "Vader, Ik wil dat degenen, die Gij Mij gegeven hebt, ook bij Mij zullen zijn". Zoudt u durven zeggen dat het twijfelachtig is of Zijn gebed wordt verhoord? Dat zou betekenen een streep halen door Christus' Borgwerk. Zaligworden voor Gods kinderen ligt nog vaster. Ze hebben een tweede Voorbidder: de Heilige Geest. Waar? Buiten hen? Neen, in hen! Hier is de vrucht van Pinksteren. De Geest uitgestort in hen. Onbegrijpelijk wonder. De Geest Zelf, de derde persoon, ook God, in hen. Wat doet Hij in die harten? Hij bidt voor hen, dat wil zeggen Hij bidt, Hij pleit ten behoeve van, ten nutte van hen. En dat precies als de Voorbidder daarboven: voortdurend. Niet af en toe. Elke dag, elk ogenblik, onophoudelijk. Immers de Geest gaat nooit meer weg. Hoe het overgebleven vlees Hem ook zou willen uitwerpen.

Zijn bidden daarbinnen geschiedt met onuitsprekelijke zuchtingen. Dat zijn dus verzuchtingen die niet uitgesproken, niet onder woorden gebracht kunnen

worden. 't Gaat volgens het verband om de heerlijkheid en de hoop op die heerlijkheid. Gods kind kan niet onder woorden brengen wat die heerlijkheid is. Dat is onuitsprekelijk. Maar wat dat kind niet kan uitspreken dat brengt de Geest onder woorden. Hij geeft de uitdrukking die aan het gehoopte goed beantwoordt. Dit zuchten van de Geest kunnen we een beetje begrijpen, en wel als we denken aan Zijn werk en aan de plaats waar Hij werkt. Het is Zijn werk om Christus te verheerlijken. Daar is heel Zijn arbeid op gericht. Hij maakt plaats voor Christus, voor Hem als Borg, als Zaligmaker, als Middelaar, als de Profeet, de Priester en de Koning. Hij doet handen uitbreiden naar deze Christus. Hij herschept en herstelt.

Echter dat is hier nog ten dele. Christus wordt pas volkomen verheerlijkt in de dag der dagen. Daarom dat heimwee, dat verlangen, dat bidden met onuitsprekelijke zuchtingen van de Heilige Geest. Reikhalzend ziet Hij uit naar de volkomen verheerlijking van Christus. Dat zuchten wordt ook duidelijk als u let op Zijn werkplaats. Dat is niet de hemel, maar de aarde. Hij is uitgestort op de aarde. Nader bepaald: in de kerk. En heeft de kerk reeds de heerlijkheid die Christus verwierf? U weet wel beter. 't Zou volmaakt moeten zijn, maar het tegendeel is waar. Wat een zonde openbaart zich ook op kerkelijk terrein. Verder nog. Zijn werkplaats is het hart van een ieder die de genadegave van de Heilige Geest heeft ontvangen. En is dat hart van dezulke zonder zonde? Is er geen vlees meer? Wandelen de kinderen Gods nu alleen maar door de Geest? O zeker – ze zijn door het wonder van genade wedergeboren, tempelen van de Heilige Geest geworden. Inderdaad – tempel van die Geest, Zijn woon- en werkplaats.

Maar och wat een zonde is er nog, wat een overgebleven vlees nog dat begeert tegen de Geest. Hoe dikwijls wordt Hij wederstaan, uitgeblust. Het ongeloof dat weer heer en meester is, de boze lusten van het vlees die de overhand weer

hebben, vanwege genadegaven niet de eer van Christus zoeken maar eigen eer. In welke diepte van vernedering is de Heilige Geest gekomen! Is het daarom een wonder dat Hij zucht naar de komende verlossing, dat Hij bidt met onuitsprekelijke zuchtingen? O neen. Hij zucht niet ten behoeve van Zichzelf. Dat zou volkomen begrijpelijk zijn. Hij bidt ten behoeve van Gods kinderen. Hun verheerlijking is Zijn verheerlijking. Nu spitst zich alles toe op dat woordje 'ons'. Bent u daarbij? Waaraan u dat kunt weten? Wel handen gaan zich uitbreiden naar Christus. Er komt plaats voor Hem. En ook de strijd gaat ontbranden, de heilige oorlog. Vanwege zuchtingen van de Heilige Geest in u gaat u zuchten. Nog 'Geestloos'? is het dan niet de hoogste tijd om uw knieën te buigen en te bidden om die Geest? Hij is en wordt u toch toegezegd?

Weet u – het wordt dan rijk van de Heere Jezus als Voorbidder en van de Heilige Geest als Voorbidder als ik leer niet te weten wat ik bidden zal gelijk het behoort. Die twee als Voorbidder te kennen dan is zaligworden zo vast. Die twee zijn de waarborg van het zaligworden van Gods kind.

P. Zonneveld

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. P. van Zonneveld opgenomen over Romeinen 8:26b 'De waarborg van zalig worden.' Ds. M.C. Tanis schrijft over Titus 2:2a 'In de hoop des eeuwigen levens.' Ds. P. Roos levert een bijdrage over traditionalisme. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn rubriek over 'dankdienst' Ds. P. den Butter schrijft een vierde artikel over koning Asa, een vierde bijdrage onder de titel "Hardop denken" over 'Ambtsdragers' en een column over het sluiten van de kerk in Lutjegast. Ook leest u een slotbijdrage over Dionysius Spranckhuysen. Verder wat boekbesprekingen.

Ontmoetingsdag

D.V. Zaterdag 19 september op Urk in de Eben-Haëzerkerk. Thema: Schepping en herschepping.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 9 juli verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 2 juli.

AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

IN DE HOOP DES EEUWIGEN LEVENS

Titus 1:2 (2a)

Waarom?

Dit schrijven van Paulus kan een vraag oproepen. Hoe dienen we zijn uitspraak te zien in verband met wat hij schreef in vers 7? Daar heeft hij het over zijn slaaf- zijn van God en het apostel- zijn van Jezus Christus. Als antwoord op de vraag geeft Calvijn in zijn commentaar het volgende. De vervulling van Paulus' taak opgedragen door God de Heere en Christus moet geschieden vanwege de hoop op het eeuwige leven. Calvijn voegt eraan toe: Want bij de overdenking van het hemelse leven begint zowel de ware religie als de beoefening van de Godsvrucht. Net als tegen de Colossen-zen gezegd is (Coll. 1:5) dat de hoop die in de hemelen is weggelegd gezien moet worden als de oorzaak van geloof en liefde. Daarom moet een goed leraar zich altijd dit tot taak stellen dat hij mensen uit de wereld weggevoerd bekeert tot het opzien naar de hemel. Ik erken weliswaar dat de eer Gods ons meer waard moet zijn dan onze zaligheid. Ik zeg slechts dat nooit de mensen in waarheid God zoeken indien zij niet vertrouwen Hem te bereiken. En dat zij daarom nooit hun aandacht op de godsvrucht richten tenzij onderricht aangaande de hoop op het eeuwige leven. Laten we als ambtsdragers dit meenemen in het onderwijs. Want de hoop staat niet los van het gericht zijn op het eeuwige leven. In dat licht moet het steeds gezien worden. Waarom dit moet gebeuren, komt omdat er een tweërlei gedachte kan zijn als het gaat over de hoop in betrekking tot het eeuwige leven.

De Bijbelse hoop

De uitdrukking in de hoop des eeuwigen levens wordt geplaatst op een rouwkaart of in een rouwadvertentie. Aangenomen kan worden dat men met een bepaalde bedoeling het woord van Paulus heeft overgenomen. Op zich is het niet verkeerd. Als men maar niet uit onzekerheid, denkend aan het heengaan van een geliefde, de tekst gebruikt. Het is zeker een tere zaak waar we bij stil staan. Echter er moet wel aan de Heilige Schrift recht gedaan worden. Hoop is in de Bijbel geen onzekere zaak, maar juist een vaste zekerheid. Bij elke gebruikte tekst moet men weten waar de tekst van spreekt of op wijst. Nu dient onthouden te worden dat het gebruik van een tekst geen eis is. In de mededeling van het overlijden mag de Naam van de Heere niet ontbreken. Voorts laat niemand menen dat in het ontbre-

ken van een tekst een oordeel over de overledene wordt uitgesproken, bij welke besluitvorming ook geldt. Een ieder zij in zijn gemoed ten volle verzekerd. In de wandelgang kan ook gemakkelijk gezegd worden of persoonlijk gedacht: we zullen maar hopen dat het goed komt. Vandaar dat het voor het pastorale werk van belang kan zijn dat we enkele Bijbelse lijnen trekken. De Bijbel is het enige Boek dat aangeeft en er op wijst dat hoop geen onzekere zaak is. In het Oude Testament geeft de sprekende, handelende Jehovah hoop op Zichzelf en Zijn daden. In opdracht van de Heere wordt door de profeten erop gewezen dat allen beschaamd uitkomen die hun hoop en hun vertrouwen stellen op eigengerechtigheid, zelfvertrouwen en rijkdom. Op mensen, op politieke machten, op afgoden of op de tempel. Men wordt zelfs vervloekt. Zij die hun vertrouwen in alles en voor alles op de Heere stellen worden gezegend. Nu en in de toekomst (Jeremia 17: 5-8). In het Nieuwe Testament wordt duidelijk aangegeven dat de hoop vrucht is van de arbeid van Christus. Zij wordt geschonken aan allen die in Jezus Christus al hun heil en zaligheid zoeken en hebben. Petrus heeft het over het wedergeboren zijn tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Tot een onverderfelijke erfenis die in de hemelen bewaard is voor u (1 Petrus 1: 3 en 4). Jezus Christus Zelf wordt door de apostel Paulus genoemd: de Hoop der heerlijkheid (Coloss. 1:27). Hij heeft het ook in hetzelfde hoofdstuk over een hoop die weggelegd is in de hemelen (Coloss 1:5). Het wezenlijke van de hoop is dus gericht op de zalige verschijning der heerlijkheid van de grote God en de Zaligmaker Jezus Christus (Titus 2:13). Nu staat de hoop die bijzonder uitzielt naar het toekomstige leven niet los van het geloof. Het geloof is zelfs het fundament waarop de hoop rust. Met nadruk zegt Paulus: het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs der zaken die men niet ziet (Hebr. 1:1). De hoop beschaamt niet omdat de liefde in het hart is uitgestort door de Heilige Geest Die gegeven is (Rom. 5:5). Men zegt weleens hoop doet leven! De Bijbelse hoop leidt tot leven, houdt in leven, sterkt in het leven, geeft uitzicht en doorzicht op wat komt. Het gebeurt omdat de Heere de Onderhouder en Instandhouder is van geloof, hoop en liefde. Hij geeft ook crediet op Zichzelf. Door het geloof in de Heere klemmt men zich vast aan de Heere en aan Zijn gesproken woord. De belijdenis is bekend: ik hoop in al mijn klachten op Zijn onfeilbaar Woord. We zijn meditatief bezig. Maar daar gaat het heen wanneer gedacht wordt aan het geloofs-

leven. Aan de grond en zo het leven van de hoop. Die grond is voor Paulus gelijk een rots in de branding. Wat er tegen aan komt, die rots is onvernietigbaar. Vanaf de schepping staat hij.

Grond voor de hoop

De Heere Zelf is de grond voor de hoop. God de Heere heeft daarvoor Zichzelf bekendgemaakt. God de Heere heeft gesproken. Zijn spreken is waar! Met overtuiging zegt Paulus dat de belovende God niet kan liegen, verkeerd spreken, ondoordacht spreken, ontkennend spreken. Dit alles kan de Heere niet. Zijn 'eigen' is oprechtheid. Waarheid. Gelijk Jezus als de Zoon van God zegt: Ik ben de Waarheid. Vandaar dat God de Heere alleen de waarheid spreekt. Welk een tegenstelling is er met mensen. Hoe hun aard of karakter is wordt in het Woord van de Heere aangegeven. Er is liegen, bedriegen, veinzen en ontkennen. Wie zo handelt mag zich wel bedenken dat het negende gebod er staat en waar wordt. Maar de Heere is een Waarmaker van Zijn Woord. Hij vervult Zijn beloften. Het kan lang duren. Maar uitstel en zo afstel is er bij de Heere niet. Die waar-

heid ligt vast in Zijn onfeilbaar Woord. Zo ook wat gezegd is in betrekking tot wat in de toekomst zal gebeuren.

Zekere toekomst

De Heere leidt heel Zijn werk heen tot een Hem verheerlijkend einde. De eeuwige gelukzaligheid. De herscheppende daad zal laten zien de voltooiing van het heilswerk des Heeren. God de Heere zal alles zijn in allen. Wat in Openbaringen beschreven staat geschiedt. Daar staat de Heere Zelf voor in. Nu wil Paulus daar op wijzen dat de hoop daarop gericht zal zijn. Titus, ook jouw werk dient de toekomst. Wat een steun in het strijdperk. 's Heeren dienstwerk is gericht op wat komt en waarop gehoopt mag worden. Het is een groot wonder dat 's Heeren dienaren mogen meewerken aan de volle glorie des Heeren. Ook daarvoor wordt men geplaatst in de dienst van de Heere. En dat een hoopje stof door de Heere ergens op de wereld gevonden. Zo zag Calvijn de Heere in Zijn daad. Opgezocht en geleid. Zeggen we hierop amen? Het is een kenmerk van 's Heeren dienaren.

M.C. Tanis

Kerkelijk actueel

TRADITIONALISME

U schrijft op uw weblog dat u het „al decennialang ervaart als een bijzondere opdracht van de Here God te werken onder bevindelijk gereformeerden om hen te bevrijden van het verschrikkelijke juk dat een extreem doorgetrokken predestinatieleer op hen legt.“ „Amen.“

In Dr. W.J. Ouweneel hebben we te maken met iemand die een zekere roeping gevoelt om te werken onder de groep, waartoe u en ik ons rekenen. Het is derhalve goed nader kennis te maken met de man, die in een interview in het RD van 6 juni jl. opmerkelijke uitspraken doet, zoals de hierboven vermelde.

In De Wekker van enkele maanden terug wijdde Prof. Maris reeds een drietal artikelen aan de man, die bovenstaande zinnen heeft geschreven. Uit deze artikelen bleek, dat Ouweneel in de loop van zijn leven een proces van grote veranderingen heeft meegemaakt. Veranderingen, die hem vervreemd hebben van de oorspronkelijke uitgangspunten, die hij jaren geleden verkoos. Het artikel in het RD kan opmerkelijk genoemd worden. Hij zegt daarin o.m. dat God mensen helpt hun eigen timideiteit (verlegenheid) te overwinnen. Ouweneel heeft dat doel voor zichzelf ook ongetwijfeld bereikt. Hij maakt de stralende indruk van iemand die vast overtuigd is van het gelijk van zijn visie. Geen vraagtekens, maar zeker weten! Ik plaats enkele kanttekeningen. Niet

zozeer om een twistgesprek met hem aan te gaan; wel om onszelf kritisch te toetsen aan wat hij over ons zegt. Opmerkelijk dat een evangelisch leider een roeping heeft voor bevindelijk gereformeerden. Voor de gehele Gereformeerde Gezindte. Die roeping vervult hij met succes, want hij heeft velen uit die kring bereikt met zijn boodschap, volgens zijn zeggen. Het gaat vooral om het verschrikkelijke juk van een extreem doorgetrokken predestinatieleer. Hij ziet dit juk heel breed onder ons aanwezig. Ik vermoed dat Ouweneel de Gereformeerde en Bijbelse leer van de uitverkiezing als een extreme opvatting beschouwt. Ook ik weet natuurlijk dat er wel eens extreem gedacht wordt over de verkiezing. Hoewel, wanneer weet je nu genoeg over de kansels van Neder-

land om zo'n algemeen oordeel te kunnen vellen? Wat weet Ouweneel daar nu feitelijk van? Daarom is zijn oordeel op zijn minst toch wel onvoorzichtig en onzorgvuldig. Ook in strijd met de regels hoe christenen met elkaar omgaan. Hij betreft de informatie kennelijk van mensen die het zo ervaren. Maar dat vraagt dan eerst zorgvuldig onderzoek. Ik ben ervan overtuigd dat in onze kerken geen extreme standpunten verhandeld worden op de kansels. Een andere zaak is het om te spreken over het werkelijk vrije genadekarakter van het evangelie. Het eenzijdige werk Gods, dat indirect voortvloeit uit de leer der uitverkiezing. Dat wordt soms verkeerd opgevat. Men zou juist hieruit moeten opmaken dat het dient tot verruiming van het heil, als het eenzijdige werk van de Drieënige God verklaard wordt. Ik merk ook helaas dat sommigen dit juist zien als een inperking van de mogelijkheden om te delen in de zaligheid. Maar dat is dan een verkeerd gebruik en ik vrees dat ook Ouweneel hieraan teveel geloof hecht. Ik blijf het opmerkelijk vinden dat Ouweneel spreekt over een roeping die hij gevoelt voor de bevindelijk Gereformeerden. Ik zou denken dat de Heere ieder geplaatst heeft in zijn eigen roeping. Ieder heeft een roeping op zijn eigen terrein, daar waar God een mens geplaatst heeft. Moeten we hier niet spreken van een verkeerde vorm van inmenging in andermans zaken? Momenteel lijkt de evangelische wereld de handen vol te hebben aan de eigen interne problemen. In Darbistische kringen bestaan grote spanningen tussen vooruitstrevende en de meer behoudende groepen. Daar zal toch ook best wel behoefte bestaan aan wijze leiding en stuurmanskunst? Een volgende zin als deze roept vragen op: "Ik merk dat voorgangers in de gereformeerde gezindte moeilijk raad weten met wat jongeren in de evangelische kringen opdoen." Kan men anders verwachten? Zouden we zo maar voetstoots de eigen belijdenis moeten opgeven voor de zaken die op de evangelische markt aan de man gebracht worden? De roes en de waan die aanvankelijk bij velen leefde over de ruimte in de evangelische groepen wordt de laatste tijd wel getemperd door trauma's die mensen in die kringen oplopen? We hopen dus als voorgangers echt te blijven staan voor de Gereformeerde leer. Lezer, staat u daar ook voor? Hebt u een vaste overtuiging van wat God van ons vraagt? Hebben we zicht op de gezonde woorden van de Schrift? We hebben als voorgangers en als gemeenten die overtuiging hard nodig. Ja, die Gereformeerde belijdenis..... Als ik het daarover heb, kom ik op een ander punt wat me opviel in het betoog

van Ouwenel. Hij werd door de interviewer bevestigd op de grote ommekeer die er in zijn denken heeft plaats gevonden. Dat ging als volgt: "Uw denken vertoont opmerkelijke verschuivingen. Twintig jaar geleden was u vurig creationist, tegenwoordig noemt u zichzelf scheppingsagnost. Van uw huiver voor gebedsgenezing is niets meer over. Denkt u nooit: Wanneer neem ik de laatste bocht? „Waarom zou ik? Dan zou ik bang moeten zijn voor mijn eigen ontwikkeling. Dat ben ik niet. De veranderingen in mijn denken en de gevolgen ervan voor mijn handelen zie ik als een verrijking voor mijn leven. Er was eens een hoogleraar die bij zijn afscheid zei dat hij slechts op twee onderdelen van de theologie zijn standpunt had herzien. Dat vind ik onbestaanbaar. Mensen hebben mij wel voor de voeten geworpen dat ik bij Kuitert uitkom. Dan denk ik: Kom op, zeg, de essenties van het geloof zijn bij mij nooit in het geding geweest. Over de exegese van het Woord kunnen we verschillend denken, maar dat betekent niet dat ik vraagtekens plaats bij het feit dat het Woord openbaring van God is. Traditionalisme heeft als belangrijke pijler: waar blijven we? Die "waar-blijven-we"-angst leidt ertoe dat mensen zeggen: Laten we nergens aan tornen, want als je aan één dingetje morrelt, gaat alles omver. Zo'n gedachtegang slaat nergens op." Hij lijkt vrij gemakkelijk de ene gedachte in te ruilen voor een andere. En natuurlijk ervaart hij dat als een verrijking; dat zal altijd zo zijn met ieder die iets nieuws denkt gevonden te hebben. Het probleem houdt mij en anderen natuurlijk ook op zijn tijd bezig. Is het onder ons slechts kramp of behoudzucht, traditionalisme zoals hij dat noemt? Dat er een kramp kan ontstaan, moeten we allen erkennen. Dat gevaar zal ons ook zeker bedreigen. Maar ik kan daar ook weer niet al te bang voor zijn. Als ik moeiteloos zou meelopen in de massale wensen van deze tijd om de zaken eens helemaal ondersteboven te werpen, zou ik meer reden hebben om mezelf eens onder handen te nemen. De geschiedenis leert dat juist de mensen die op zijn tijd onverzettelijk waren, de kerk bewaard en gediend hebben. Ik behoef geen voorbeelden te noemen. En als ik aan de Schrift vraag of ik er goed aan doe als ik vasthoud aan wat we geleerd hebben, dan denk ik toch dat de Heere ons maant tot het vasthouden aan de gezonde leer en aan de belijdenis (1 Tim.1:3; 1 Tim.6:20; 2 Tim.1:14; Tit.1:9; Hebr.4:14; Openb.3:3). Er staan heel veel meer teksten in de Bijbel om te bewaren hetgeen ons is toevertrouwd. Ik meen te mogen stellen dat traditie (in de goede zin) in Gods Woord betere

papieren heeft dan vernieuwing, of het moest zijn de vernieuwing van het hart. Velen die naar verandering staan, zullen direct reageren door te zeggen dat ze de leer willen bewaren, maar dat zij tegelijk flexibel willen zijn in allerlei vormen. Dat zegt ook Ouwenel.

We moeten zeker onderscheiden tussen onopgeefbare zaken en randverschijnselen. Maar laten we wel bedenken dat ook onder bevindelijk gereformeerden allerlei minder belangrijke zaken in de loop der jaren gewijzigd zijn. Je kunt het geen starheid noemen als nu het snelverkeer de zondagse diensten dienen moet; kleding kan zeker een zaak van wetticisme zijn, maar ook de kleding is gemoderniseerd en aangepast; de pers, radio en Tv hebben duidelijk bezit genomen van onze mensen. Ik zou veel meer kunnen noemen van allerlei zaken, die inmiddels een aanpassing hebben ondergaan. Waarin zijn we eigenlijk nog wel star?

Is het starheid dat we niet meedoen met de aanpassingen van allerlei liturgische gebruiken in de dienst? Waarom doen we dat niet? Is er nu zoveel op tegen? Nee, dat niet altijd, maar we hebben waargenomen dat juist daardoor de inhoud op den duur werd aangetast en dat de grip op de mensen en op de waarheid daardoor juist, als een tegengestelde reactie, verslapte. Het heeft nergens en nooit gediend tot het beoogde doel, integendeel, het heeft de kerk afgebroken. Dat maakt mij en anderen heel voorzichtig en behoedzaam, zo hoop ik, om deze stappen te zetten.

Ik las laatst een opmerking van iemand die zei dat christelijk gereformeerd niet iets was van kerkorgels en zwarte pakken. Daar moet ieder het mee eens zijn, net zoals we het eens kunnen zijn met het gezegde dat een goede maaltijd niet bestaat in de aanwezigheid van een zilveren bestek. Toch ruil ik dat bestek dan nog niet om voor een chinees stokje. Vormen hebben een belangrijke functie. Een gouden ring kan heel veel echt goud bevatten, maar als de vorm niet stijlvol en karakteristiek is, doet het afbreuk aan de ring.

Het kameleongedrag heeft veel meer om het lijf dan alleen een wat andere presentatie. Velen, die jaren geleden

door Ouwenel opgevoed zijn in goede lijnen, zien hem nu in die dingen omvallen.

Als ik het interview goed lees, klopt de titel helemaal met de inhoud. Ouwenel wil mensen verlossen van hun timideiteit, hun verlegenheid. Hij zelf heeft dat proces met succes doorstaan. Hij maakt de indruk van een self made man. Geen spoortje twijfel of de verandering in zijn leven wel van God is. Het lijkt meer op een onbekommerd freewheelen in het veld van de onbegrensde mogelijkheden.

Ik lees van Gods volk dat zij juist door de arglistigheid van hun hart bang zijn voor een schadelijke weg. Ze hebben daardoor juist in sterke mate behoefte aan ontdekkend licht. Veranderingen kunnen wijzen op innerlijk verval (denk aan de gemeenten der Galaten en Hebreëen). Onder de zeven gemeenten in Openbaringen waren er verschillende die een verkeerd proces van veranderingen doormaakten. Hier ligt een ernstig verschil met de evangelische richting. Daar kan men spreken van de mondige christen, terwijl onder ons de tollenaar-gestalte meer leeft en ook blijft leven tot op het sterfbed.

Tenslotte: ik heb deze regels geschreven om onszelf af te vragen of het allemaal waar is wat Ouwenel ons heeft voorgesteld. We moeten onszelf op deze zaken onderzoeken. Ik concludeer dat we moeten openstaan voor correctie, ook van Ouwenel. Maar we moeten dan wel op goede gronden van de noodzaak ervan overtuigd worden. Het geldt ook voor ons allen: ga niet te makkelijk in op eenzijdige kritiek. Zoek niet de fouten en tekorten alleen bij anderen. Ga ernstig om met de dreigende gevaren van deze tijd en houd u bij het Woord. Wees vooral overtuigd van wat waarheid voor God is!

Sprekend over Ouwenel, kunnen we de vraag stellen: welke Ouwenel bedoelt u? Die vraag hoef ik bij Mozes of Paulus niet te stellen.

Zeker is ieder in ontwikkeling, maar we moeten wel het pand bewaren, want het is ons toevertrouwd. Zalig zijn zij die het Woord Gods horen en bewaren.

P. Roos

Vragenrubriek

Dankdienst

Ook in Canada wordt ons blad gelezen en ik ontvang zo nu en dan positieve reacties. En vragen! Op een van die vragen wil ik nu ingaan. Die vraag gaat over de rouwdienst voorafgaande aan

een begrafenis. Het gebeurt nogal eens dat een dergelijke samenkomst een "celebration of life" genoemd wordt, een zogenaamde "viering van het leven". Dat kom je in ons kleine landje ook wel tegen. Hier kan alles, toch? Je ziet ook wel boven begrafenisliturgieën staan:

dankdienst voorafgaande aan de begrafenis van...

De vraag is ook of het goed is als uit een huiver voor het centraal stellen van de overledene, diens naam nauwelijks wordt genoemd en gezwegen wordt over diens leven.

Welnu, er valt genoeg over te zeggen en de verleiding is groot om het gebeuren rond een begrafenis een breedvoerige bespreking te geven. Laat ik maar dicht bij de vraag blijven. Dan nog maak ik me gauw aan uitweidingen schuldig, maar ik geloof niet dat dit voor velen een bezwaar zal zijn. Misschien kan ik commentaar en meer vragen rond dit thema verwachten: dan ga ik er graag op in.

Het is een groot voorrecht als we voor de droeve gang naar de dodenakker een ogenblik samen kunnen komen, hetzij in een aula, of thuis, of in een kerkgebouw. De wereld moet dat missen. Ach, wat is de wereld toch arm. Die moeten allerlei leegtes zelf opvullen, en als een mens dat moet doen blijft het leeg. Gods Woord kan en mag en moet onder alle omstandigheden en bij allerlei gelegenheden open gaan. De psalmen, ook Gods Woord, kunnen en mogen en moeten bij allerlei gelegenheden gezongen worden. Als bij een begrafenis niet gezongen wordt, kan het hart, dat overstelpt van verdriet en vol van vragen kan zijn, en bedroefd vanwege de vergankelijkheid van het leven, zich niet uiten. Over leegte gesproken. Alleen zingen als een kind van God begraven wordt is ook niet goed. Op de dag van begraven hoop je dat het hart van de levenden getroffen wordt, en daartoe kunnen bij uitstek de psalmen door de Heere gebruikt worden.

Ik heb hier gelijk een belangrijk, ja het belangrijkste punt te pakken: Gods Woord moet centraal staan! Het levende Woord van God. Het is een niet gemakkelijke en toch heerlijke taak om zowel in de rouwsamenkomst als op de begraafplaats het Woord van de levende God te verkondigen. Wat een gelegenheid voor de prediker! Het komt steeds vaker voor dat hij een gevarieerd publiek onder zijn gehoor heeft van niet allemaal kerkgangers! Wee de prediker die deze gelegenheid niet benut! Op een trouwdag heb je ook zo'n gelegenheid. Maar het lijkt wel alsof op een trouwdag de vrolijkheid van de dag en de opgewondenheid van bruidspaar, familie en vrienden makkelijk het beslag, dat Gods Woord toch wil leggen, in de weg staat. Op een begrafenis is de sfeer geheel anders.

Om de ernst van de dag te benadrukken acht ik het gewenst dat de kist met de overledene ook zichtbaar aanwezig is. We leven in een tijd dat de dood weg-gemoffeld wordt. Daar moeten we

niet aan mee doen. Het is een dag van afscheid van een dierbare en het is ook om die reden goed dat tijdens de rouwplechtigheid de overledene niet ergens in een kamertje of al in de auto ligt, maar nog "onder ons". Wil men zulks niet, nou ja, dan maar niet, maar ik zie het nut er niet van in. Het gaat naar mijn idee weer te ver om de kist tijdens de rouwsamenkomst open te laten. Waarom zou men dat doen? We staan toch op het punt naar de dodenakker te gaan? Het kan ook zo confronterend en afleidend zijn. Hoewel Gods Woord centraal dient te staan, is er ook gelegenheid voor persoonlijke woorden. Natuurlijk! Het is geen eredienst. We gaan geen anoniem mens begraven. Het is mijn vader, van wie ik veel gehouden heb en om wiens dood ik erg bedroefd ben. De gedachten mogen op de dag van zijn begrafenis terug gaan. Van zijn leven mag best iets gezegd worden. En van die ellendige ziekte, die hem sloopte, van de worstelingen die hij had en van de woorden die hij nog gesproken heeft. Waarom zou dat alles niet mogen? Natuurlijk sober, maar dat moeten we in alles zijn. En het noemen van persoonlijke dingen mag dan de verkondiging niet in de weg staan, laat staan verdringen, maar vanuit pastorale bewogenheid en met het oog op de verwerking en het aangrijpende van het afscheid nemen, mogen persoonlijke dingen aan bod komen. En als de overledene genade gekend heeft, moet ook dat altijd gezegd worden. Gods werk in een mensenhart mag nooit en te nimmer verzwezen worden. Zeker niet in het licht van de eeuwigheid en met het oog op de noodzaak van bekering, die alle hoorders geldt!

En natuurlijk mag in het gebed de Heere ook gedankt worden, dat we onze lieve vader zo lang in ons midden mochten hebben, maar wie haalt het in zijn hoofd om er een dankdienst van te maken? Al ben je nog zo dankbaar dat je 40 jaar of meer met je lieve man getrouwd bent geweest, je bent hem nu kwijt en dat gevoelen overheerst op die dag. Het woord dankdienst suggereert ook dat het in die dienst om de overledene gaat. En daar gaat het niet om. Het gaat om de Heere en Zijn Woord en een dringende roepstem tot bekering. Als we het dan persé een dankdienst willen noemen, laat dan de Heere de dank gebracht worden voor het feit dat we Zijn Woord mogen hebben.

En een viering van het leven? Mogen we de rouwsamenkomst zo benoemen? Ik houd er niet van! Bij een viering denk je aan een feest of aan een jubileum. En niet aan een begrafenis. Maar de Heere Jezus heeft de dood toch overwonnen? Jazeker, maar zijn wij als rouwenden dan allen van Christus? Heeft Hij de

LUTJEGAST

Weer is er een bericht omtrent een kerk die gaat sluiten. Dit keer betreft het de gemeente Lutjegast, ver in het Noorden. Groot is deze gemeente nooit geweest, maar ze was er wel. Maar het is ook daar straks voorbij. Persoonlijk heb ik weinig herinneringen aan deze gemeente. Ik heb er wel een aantal keren gepreikt, maar de gemeente zelf is me altijd onbekend gebleven. Toch deed het me wat toen ik hoorde dat ook in Lutjegast straks de Bijbel dicht gaat.

Ook daar straks stilte. Geen prediking meer. Geen verkondiging van de Naam van Christus meer. Geen doopsbediening meer. Geen Avondmaalsviering meer. Is het niet verdrietig?

Ook andere gemeenten werden of worden opgeheven. Onder andere Rotterdam-west waarover ik al eerder schreef. Welnu, speciaal met dit laatste in gedachten kan ik me best inleven in wat een predikant uit de buurt van Lutjegast schreef: 'Een gevoel van weemoed overviel me bij het bericht van de opheffing van deze gemeente'. Zulke dingen stemmen inderdaad weemoedig. Een speciale band aan Lutjegast had ik dus niet. In mijn gedachten associeerde ik Lutjegast altijd met president Kennedy. Dat zat zo. Op de zondag nadat deze president vermoord was - in november '63 - mocht ik als student in deze gemeente voorgaan. De schokkende gebeurtenis uit de week daarvoor nam de gedachten en de gesprekken van de mensen in die dagen echter zozeer in beslag dat er voor weinig anders plaats overbleef. Zelfs niet voor normaal op tijd eten en drinken. Men was alleen maar geïnteresseerd in nieuws uit Amerika. En toen op die zondag ook nog de vermoedelijke dader van de moord, Lee Oswald, door een eigenaar van een nachtclub, Jack Ruby, werd doodgeschoten, was men nog meer geconcentreerd op nieuws uit de nieuwe wereld. En de speculaties over een groot complot, dat achter dit alles zou zitten, klonken steeds luider op. Voor nieuws uit 'de andere wereld' was geen plaats. Voor de boodschap van Advent (het was de eerste Adventszondag) was geen aandacht. Voor mijn gevoel was ik met mijn preekjes voor niets naar het Noorden gereisd. Het was een zondag die opgeslokt werd door nieuws van beneden. Begrijpelijk in zo'n situatie? Misschien wel. Neemt het nieuws van beneden ons niet veel vaker in beslag dan alleen bij zulke ingrijpende dingen? Te veel zondagen gaan er voorbij zonder dat we doen wat de Heiland zegt: 'Zoekt eerst het Koninkrijk Gods'.

P. den Butter

dood voor ons allen overwonnen dan? Kunnen we dat zo maar zeggen? Natuurlijk niet! Wij moeten persoonlijk van dood levend gemaakt worden om door het geloof en uit genade te mogen delen in de vruchten van Christus' Borgwerk. En dan nog blijft de dood de laatste vijand die nog teniet gedaan moet worden. Bovendien, om niet meer te noemen, moest de dood, waaraan we allen onderworpen zijn, ons diep voor God verootmoedigen. Omdat ze wegens de zonde in de wereld gekomen is. De Heere Jezus was ook onder de indruk van de macht en de majesteit van de dood en

bewogen vanwege de vreselijke gevolgen van de zonde. Daarom weende Hij op het graf van Lazarus, hoewel Hij op het punt stond hem uit het graf weer tot het leven te roepen.

Al komt het veel te vaak voor dat we van de overledene niets kunnen zeggen wat het geestelijke aangaat, waarom we de overledene, zoals we dat dan noemen, "laten liggen", het Woord van God mogen we nooit laten liggen. Duidelijk moet de bazuin geblazen worden: Bereid o mens uw huis, want gij moet sterven.

K. Hoefnagel

Bijbelstudie

ASA - 4

2 Kronieken 15:9-15

De boodschap, die de profeet Azaria in opdracht van de Heere aan Asa heeft gebracht is niet zonder effect gebleven. Wat Asa toch al eerder in het hart had wordt nu krachtig door hem aangevat: hij is gaan reformeren. Met de zonde van afgoderij en kalverendienst wordt gebroken en de dienst des Heeren wordt hersteld.

Maar dit werk kan de koning niet in zijn eentje af. Wil er echt een hervorming plaats vinden dan heeft hij de volledige medewerking van zijn volk nodig. Ook in de harten van het volk zal er dan een verandering moeten plaats vinden. Ook zij zullen moeten gaan inzien dat alleen de Heere recht heeft op gehoorzaamheid en toewijding. In dat besef neemt Asa nog een maatregel. Hij roept het volk bijeen te Jeruzalem om in een volksvergadering op een plechtige wijze voor Gods aangezicht het verbond dat tussen God en Israël bestaat, te vernieuwen. Wat al eerder was gebeurd, moet opnieuw gebeuren: het volk zal ertoe moeten komen om het verbond dat de Heere met Israël heeft opgericht, in te willigen, opnieuw in te willigen.

Volksvergadering

Al eerder in de geschiedenis was dat gebeurd. Kort na de afkondiging van Gods wet bijvoorbeeld. We lezen ervan in Exodus 24. En nadat het volk het land Kanaän was binnengetrokken en er een begin gemaakt was met de verovering van het beloofde land was er weer zo'n plechtige samenkomst, zoals we lezen in Joz. 8:30-35. Maar dat verbond was intussen ook al zo vaak geschonden. Israël heeft zich keer op keer doen kennen als een volk van verbondsbrekers. En zelfs als het verbond door hen niet helemaal gebroken was, was het dienen

van de Heere menigmaal erg halfslachtig geweest. Was dat ook niet zo onder de voorgangers van Asa, Abia en Rehabeam? Zal het zo blijven?

Nee, zo zal het niet blijven. Dat is Asa's vaste voornemen. De oproep via Azaria heeft dat voornemen nog eens des te vaster gemaakt. En vooral nu de Heere aan Zijn volk die geweldige overwinning op de Moren gegeven heeft is de tijd er rijp voor. Nu moet dat verbond plechtig vernieuwd worden. Daarom wordt een grote volksvergadering gehouden.

Asa laat bekend maken dat hij zijn volk wil ontmoeten. En ze komen. Uit Juda. Uit Benjamin. Ja, ze komen in grote getale. Er is geen verzet tegen de koninklijke proclamatie. Zelfs van buiten het eigenlijke rijk van Juda komen ze. Uit Efraïm en uit Manasse en uit Simeon, stammen die tot het noordelijke rijk behoren. Waarom komen zij ook en waarom doen zij ook mee?

Al eerder in de geschiedenis is het voorgekomen dat mensen uit het noordelijke rijk zich bij Juda hebben aangesloten. In de dagen van Rehabeam bijvoorbeeld; vergelijk 2 Kron. 11:15. Dat waren toen mensen die het met de nieuwe door Jerobeam ingevoerde godsdienst niet eens waren. Nu gaat het om een vergelijkbare reden. De mensen waar het nu over gaat hebben gezien dat de Heere met Juda is. Vandaar dat ze zich bij Juda willen voegen. Waar God is willen zij ook zijn. De vraag 'Wie heeft lust de Heere te vrezen?' wordt door hen bevestigend beantwoord. Zij hebben lust om God te vrezen. Vandaar dat ook zij in Jeruzalem te vinden zijn.

Merkwaardig is wel dat zij 'gerim' genoemd worden. Normaal is dat de aanduiding van niet-Israëlieten die wel in Israël wonen. Mensen uit andere volken, die zich bij Israël aansloten, maar die dan als 'vreemdeling' in het midden van Israël verkeerden. Voor hen gold dan de plicht om de wet des Heeren te onder-

houden, maar zij kregen tevens ook de bescherming die deze wet bood. Vergelijk Lev. 17:12 en Deut. 10:19. Waarom deze mensen, die toch volbloed Israëlieten zijn, toch 'vreemdelingen' genoemd worden is niet duidelijk. Is er mogelijk toch een bepaalde afstand tussen hen en de Judeërs blijven bestaan? Niettemin, met de verbondsvernieuwing doen ze van harte met de anderen mee.

De samenkomst vindt plaats in de derde maand. Dat is de maand waarin het Wekenfeest (dat is het Pinksterfeest, vijftig dagen na het Pascha) wordt gevierd. Heeft Asa dit met opzet zo geregeld, om deze volksvergadering dan ook nog een extra godsdienstig accent te geven? Tenslotte vond de verbondssluiting bij de Horeb ook plaats rondom de vijftigste dag na het Pascha, de uittocht uit Egypte.

In Jeruzalem komen ze samen. Daar, waar de Heere woont. Het gaat om een samenkomst voor Gods aangezicht. En daarvoor is Jeruzalem de meest geschikte plaats.

Offers worden er gebracht en dat in grote aantallen. Offers, met daaraan verbonden grote offermaaltijden. Een deel van die offers bestaat uit wat ze in de strijd met de Moren hebben buit gemaakt. Terecht dat het zo gebeurt. Die buit is immers een geschenk van de Heere. Maar dan mag Hij van wat Hij eerst gegeven heeft ook wel terug ontvangen. Ook in dat opzicht geeft de geschiedenis van Israël onderwijs. Zo ging het immers ook na de overwinning op de Midianieten, waarvan we lezen in Num. 31?

Verbondsvernieuwing

Het hoogtepunt van de plechtigheid is ongetwijfeld wat we lezen in vs. 12: het aangaan van het verbond en de afspraken die daarbij gemaakt worden. 'Ze traden in een verbond', zo lezen we. Het hier gebruikte woord wijst op het sluiten van een overeenkomst en het afleggen van geloften. We zullen het ons wel zo moeten voorstellen dat de koning samen met de priesters een verklaring heeft opgesteld en dat die aan het verzamelde volk is voorgelezen. In die verklaring wordt dan op plechtige wijze beloofd, dat men de Heere zal zoeken en dat ze dit doen zullen met hun ganse hart. Daar zal het volk dan instemmend op hebben gereageerd, zodat ze allemaal beschouwd konden worden als mensen die bij hun volle bewustzijn, geheel vrijwillig, de gelofte hebben afgelegd, om van nu af en voortaan alleen de Heere te dienen.

Het moet ook iedereen van hen duidelijk voor ogen gestaan hebben aan welke God ze gehoorzaamheid beloofden. Immers, het ging om de 'God hunner vade-

ren'. De God Die door het voorgeslacht was gediend en met Wie hun vaderen in verbondsbetrekking stonden is de God die zij als kinderen van die vaderen ook zullen zoeken. Dat het ook niet te doen was om het zoeken van deze God en ondertussen nog iets anders achter de hand houden en heimelijk andere goden dienen, was ook duidelijk. In de plechtige verklaring stond immers, dat ze de Heere zouden zoeken met hun ganse hart.

Dat het allemaal volop ernst was is eveneens beseft. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de toevoeging dat degene die de Heere niet zou zoeken en zich niet aan de gemaakte afspraken zou houden, gedood zou worden. Zonder aanzien des persoons zou men zich hieraan houden. Een wel heel krasse uitspraak! Maar ook hiermee bleef men geheel in de lijn van Gods eigen wet. Zie maar in Deut. 17:2-7. Zo ernstig neemt de Heere het immers. Dan mag Zijn volk niet met minder toe.

Bijna ten overvloede wordt alles dan ook nog eens met een plechtige eed bezegeld. God wordt tot Getuige genoemd, dat men zijn woord gestand zal doen. Op luide toon wordt een en ander beleden en beloofd. En met trompet- en bazuïengeklank wordt alles nog eens onderstreept ook. Inderdaad, het moet wel heel indrukwekkend geweest zijn. Zij die dit alles meemaakten moeten het ervaren hebben als iets dat bij wijze van spreken door merg en been heenging.

Komen we nu met tegenwerpingen? Vinden we eigenlijk dat Asa een beetje te ver gegaan is? Had hij dit wel van het volk mogen vragen? Had hij niet moeten volstaan met er bij het volk met ernst op aan te dringen om de Heere te zoeken en had hij verder niet zo nadrukkelijk een beroep op hun wil moeten doen? Kan een mens zulke dingen wel beloven? Hij heeft het toch niet in eigen hand dit alles te doen? Hij is immers onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad? Is wat hier gebeurd is niet een beetje remonstrants? Laten we in onze tijd in ieder geval zoiets maar niet herhalen.

Remonstrantisme wijzen we af. Maar wat moeten we dan met die teksten in de Bijbel die toch wel een beetje remonstrants klinken? Zulke teksten zijn er immers, althans volgens sommigen. In het door hem geschreven dagboek 'Leer ons onze dagen tellen' schrijft ds. E. van Meer van een man, die een vriend der Waarheid wil zijn, die op huisbezoek tegen hem zei, dat hij zijn zoon een bijbel had gegeven, maar dat hij eerst met inkt de remonstrantse teksten had doorgestreept. Zijn er dan echt zulke teksten? Misschien heeft die vader in zijn ijver voor de oude waarheid de geschiede-

nis uit 2 Kron. 15 daar ook wel onder gerangschikt.

Maar wat had Asa dan moeten doen? Had hij tegen Azaria moeten zeggen: 'Man, dat kunnen we helemaal niet; dat zal een mens gegeven moeten worden' om dan verder niets te doen en de zonde laten voortbestaan? Is de weg die Asa samen met zijn volk gaat niet de enige weg?

Vreugde

Wat lezen we trouwens in vs. 15? Dat ze de Heere gezocht hebben en dat Hij van hen gevonden is. Hij heeft Zich laten vinden. Hij heeft naar Zijn belofte de vlijt van die Hem zochten vergolden. En dat heeft onder het volk blijdschap gegeven. Grote blijdschap. Ja, dat is altijd de vrucht van het zoeken van de Heere, als dat tenminste gebeurt met het hele hart. Halfslachtigheid en een hinken op twee gedachten kan nooit vreugde in de ziel brengen. Daar komt de Heere namelijk nooit in mee. Maar als het hart er in is geeft de Heere rust. En blijdschap. Dan is blijdschap echt een van de vruchten van de Geest. Dan maakt niemand ons ook meer wijs dat het leven met de Heere een bron van somberheid en vreugdeloosheid is. Waar komt het toch vandaan dat mensen zo zijn gaan denken? Hoe anders is dit dan wat we lezen van de discipelen die met blijdschap van

de Olijfberg naar Jeruzalem gaan, terwijl ze zojuist hun Meester nota bene naar de hemel hebben zien heenvaren... (Luk. 24:53). Toch vreugde in hun ziel. En wat denkt u van wat we lezen in Hand. 13:52: En de discipelen werden vervuld met blijdschap en met de Heilige Geest?

Ja maar, kan een mens dan besluiten om de Heere te gaan dienen? Luister nog eens naar wat Azaria tegen Asa zei. 'De Heere is met ulieden, terwijl gij met Hem zijt; en zo gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden'. Is dat woord waar? Hoe zou het niet waar kunnen zijn? Het komt immers uit Gods eigen mond! Welnu, dit woord van de Heere gaf Asa grond onder de voeten. Zoals Gods beloften altijd bedoeld zijn om een arme smekeling grond onder de voeten te geven. Op die grond mag hij staan. Op die beloften mag hij de Heere wijzen. En zo maakt God Zijn Woord waar en vervult Hij Zijn beloften.

Trouwens, heeft een mens keus? Azaria zei ook nog: 'Maar zo gij Hem verlaat, Hij zal u verlaten'. Lees die woorden nog eens en geef dan maar antwoord: Heeft een mens dan keus? Dan blijft er niets anders over dan: Heere, op Uw Woord zal ik het doen.

P. den Butter

Hard op denken

Kerkplanting - 4: Ambtsdragers

Weer een nieuw aspect van kerkplanting komen we tegen als we Paulus en Barnabas volgen op hun eerste zendingsreis. Aan die reis zijn ze niet begonnen op hun eigen initiatief. Ze zijn onmiskenbaar geroepen en dat wel door de Heilige Geest (Hand. 13:2). Het bijzondere daarbij is dat die roeping niet zozeer tot deze twee mensen kwam, maar tot de gemeente. De gemeente van Antiochië kreeg te horen dat zij Paulus en Barnabas moest afstaan voor zendingswerk inclusief kerkplanting. Deze mannen hebben dus niet zichzelf aangeboden en als het ware gesolliciteerd, maar het was duidelijk de wil van de Zoon van God die bezig is Zijn gemeente te vergaderen. Hij wilde deze twee daarbij inschakelen en dat wel met een zeer bepaalde opdracht. Want het was nooit eerder gebeurd dat de kerk zendingskerk was.

Ze zijn gegaan. Eerst naar Cyprus en vandaar naar Klein-Azië. Aanvankelijk deden ze niet anders dan preken. Aan de Joden in de synagoge eerst, maar daarna ook aan de heidenen. In Antiochië, in Iconium, in Lystre, in Derbe.

Het ging niet altijd even gemakkelijk. Er kwam tegenstand, vooral van de kant van de Joden. Het liep zelfs een keer zo hoog dat Paulus gestenigd werd en voor dood werd achtergelaten. Maar de Heere waakte over Zijn knechten en ze mochten er getuigen van zijn dat hun arbeid niet ijdel was. Overal waar ze kwamen gebeurden wonderen van genade. Gesloten harten werden geopend. Dode zondaren hoorden de levendmakende stem van het Woord en werden levend. Gods genade werd verheerlijkt, dwars tegen alle uitingen van ongelof en vijandschap in.

Na het bezoek aan Derbe besluiten ze terug te keren. De weg die ze heen hebben afgelegd gaan ze nu weer afleggen. En de kringen van gelovigen, die in de verschillende plaatsen ontstaan zijn, bezoeken ze weer. Ze versterken de zielen en vermanen hen om in het geloof te blijven. In alle eerlijkheid zeggen ze er bij dat we door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods. Daar hebben ze op hun reis zelf ook wel het nodige van ondervonden, nietwaar?

En dan doen ze iets waar we nog niet

eerder van gehoord hebben. Ze gaan het beginnende gemeentelijke leven wat meer orde en structuur geven, onder andere door het aanstellen van ouderlingen. Mensen, die aan het leven der gemeente leiding kunnen geven. Deze aanstelling vindt plaats in samenwerking met de gemeente. Lees het allemaal maar na in Hand. 14:22,23.

Hand. 14 spreekt van ouderlingen. En als we de brieven van Paulus doorlezen komen we ook dat andere ambt tegen: het ambt van diaken (Fil. 1:1). Ook dat hoort blijkbaar bij kerkplanting. Een kerk heeft leiders nodig.

De achtergrond van deze maatregel zal wel hebben gelegen in het feit, dat ook in het oude Israël de oudsten een belangrijke plaats en taak hadden. En was men in Jeruzalem al niet begonnen met de diakenen een aparte taak te geven in de gemeente? Paulus en Barnabas hebben geloofd, dat de Heere Zijn gemeente zo wil regeren. Door middel van mensen die Hem vertegenwoordigen. En in die overtuiging heeft Paulus later ook aan Titus opdracht gegeven om in de gemeenten op Kreta ouderlingen aan te stellen (Tit. 1:5).

Bij dit aanstellen van ambtsdragers is Paulus niet willekeurig te werk gegaan. Uit wat we lezen in met name zijn pastorale brieven (die aan Timotheüs en Titus) weten we dat niet iedereen voor dit werk geschikt is. Zij die op zo'n post in de gemeente werkzaam zullen zijn, dienen wel aan bepaalde voorwaarden te voldoen. Spreekt dat eigenlijk ook niet vanzelf?

Wat zijn dan die vereisten? Het antwoord op die vraag is belangrijk genoeg, zeker ook als het gaat om kerkplanting. In 1 Tim. 3 geeft Paulus daarover zijn mening. Op het leven van de eventuele ambtsdrager mag niets aan te merken zijn. In zijn doen en laten dient hij een voorbeeld te zijn voor anderen. Bovendien dient hij bekwaamheid te hebben om anderen te onderwijzen. Hij moet zelf thuis zijn in de Schriften: in wat God geopenbaard heeft, maar ook in de uitwerking die dat Woord op mensen heeft. Hoe zal hij zonder die kennis anderen kunnen helpen?

Nu zijn deze voorschriften die de Heere via Paulus gegeven heeft, in alle gevallen bindend in de kerk. Bij elke ambtsdragersverkiezing en dus ook al bij de kandidaatstelling door de kerkenraad dient hier serieus rekening mee gehouden te worden. Of dat altijd gebeurt? Hebben onze ouderlingen die bekwaamheid om anderen te leren? Zijn

ze thuis in de Schriften? Dat is natuurlijk nog wat meer dan dat zij zelf de Heere kennen en vrezen.

Maar als het al van belang is om hiermee rekening te houden in een al langer bestaande gemeente, het is zeker van gewicht daar waar het gemeentelijk leven nog pas op gang komt: bij kerkplanting dus.

Het zal mede aan de aanstelling van deze ambtsdragers en aan hun getrouwe dienst te danken zijn geweest dat het leven in de pas gestichte gemeenten een ordelijk verloop heeft gehad. God heeft hun dienst willen zegenen. Zeker, ook zij hadden de instructies, waarschuwingen, adviezen en bemoedigingen van

Sprekend verleden

DIONYSIUS SPRANCKHUYSEN -4- SLOT

De laatste vijand die te niet gedaan wordt is de dood. Een begin daarvan wordt gezien tijdens het leven van Gods kind. In dagen van ziekte wordt het door genade al meer werkelijkheid. We zagen de vorige keer hoe een kind van God zich ten aanzien van deze zaak behoort te gedragen op het ziekbed. In het laatste artikel over Dionysius Spranckhuysen zal behandeld worden hoe een kind van God zich heeft te gedragen op het sterfbed. Door genade mag op het sterfbed gezien worden dat er toekomst is voor ziel en lichaam beide.

Zien op Christus

Tegen de tijd dat het sterven nadert nemen de lichamelijke krachten al meer af en wordt het denken soms ook al meer bemoeilijkt. Vaak is het hart zeer zwak, het verstand beneveld en de overblijvende tijd is nog maar zeer kort. Spranckhuysen schrijft dat er dan maar één ding nodig is. Er moet dan alleen gewezen worden op Jezus Christus de Gekruisigde. Er is immers geen andere naam onder de hemel geven om zalig te worden dan de Naam Jezus Christus. Alleen in Christus is de zaligheid te vinden. Christus heeft de zaligheid verworven en past die zaligheid ook toe, hier in beginsel en eenmaal in volkomenheid. Hij is de enige en volkomen Zaligmaker van ziel en lichaam beide. Christus is de Deur: Die door Hem ingaat zal behouden worden. Buiten Christus en Zijn Borgwerk is er geen toegang tot de hemelse zaligheid. Een net leven vormt de deur niet, eigengerechtigheid verschaft geen toegang tot de hemel, alleen het werk van Christus. Christus is de Goede

met name de apostelen nog hard nodig. Dat heeft blijkens zijn brieven vooral de apostel Paulus diep beseft. Maar bij het schrijven van al die vermaningen heeft de apostel er dan op kunnen rekenen dat er in elke pas ontstane gemeente mensen waren die erop konden toezien dat zijn woord werd opgevolgd. En zo mocht er op vele plaatsen groei en bloei in de gemeenten zijn. Zo konden ook vreemde leringen en afwijkingen van het Evangelie die hier en daar werden voorgesteld en gepropageerd, op een afdoende wijze worden weerlegd. Ook dat was hard nodig! En het is vandaag nog nodig!

P. den Butter

Herder Die de schapen het eeuwige leven geeft. Die schapen zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid en niemand zal hen uit Zijn hand rukken. Wat de satan ook nog probeert op het sterfbed, het is tevergeefs. Als de ogen van het lichaam gaan verdonkeren, dienen de ogen van de ziel gericht te worden op de gekruiste Christus. We lezen het volgende: "Wanneer een zieke begint te merken, dat de handen van zijn lichaam koud en stijf, bleek en blauw worden en ternauwernood meer bij machte is om ze te bewegen, o, laat hij dan terstond de armen des geloofs opheffen naar de hemel en daarmee die Christus, Die daar zit ter rechterhand Gods, als zijn Advocaat omhelzen, aan zijn hart drukken en vasthouden tot het uiterste einde toe."

Christus' voorbeeld

Het sterven van Gods kind dient enige gelijkheid te hebben met het sterven van Christus. In welke opzichten geldt dit? Hierbij valt te denken aan de woorden die Christus sprak terwijl hij hing aan het kruis. Het spreken van Christus dient ten voorbeeld voor stervende kinderen Gods. Christus droeg Johannes op voor Zijn moeder te zorgen: Zoon, zie uw moeder. Een christelijke huisvader behoort zijn huisgenoten naast God op te dragen aan het toezicht van enige godzalige mensen. Hij behoort vriendelijk afscheid te nemen van zijn vrouw en kinderen. De kinderen behoren gewezen te worden op liefde voor hun moeder en gehoorzaamheid aan hun moeder. Ook tot zijn vrouw dient een christelijke huisvader te spreken. De vrouw zal tegelijk vader en moeder wezen van de kinderen. "Doe toch uw best om hen in geschiktheid en godzaligheid op te voeden en werp altijd uw

drukkende last op de Heere. Daarmee zal hij hen verlaten en zeggen: Weent toch niet, waarom breekt u mij het hart? Bid slechts tot God, dat Hij mij mijn zonden wil vergeven en een zalige verlossing wil schenken. Ga heen in vrede en wees getroost. Ik ga heen tot de Heere mijn God." Deze woorden getuigen van losmaking van allen die lief en dierbaar waren op de aarde en van verlangen heen te gaan tot God. Christus heeft aan het kruis gebeden voor vijanden. Ook heeft Hij gesproken tot de boetvaardige moordenaar van het ingaan in het paradijs. Tijdens Zijn omwandeling op aarde dorstte Christus naar de zaligheid van verloren mensenkinderen. Het is enkele genade als dit verlangen er ook mag zijn bij een stervende. Het is genade te wijzen op het ene nodige en te bidden om de verbreking van de werken van de vorst der duisternis en om de uitbreiding van het Koninkrijk Gods.

Leven en sterven

Gewoonlijk sterven de mensen zoals zij geleefd hebben. Wie altijd met vermaak op de brede weg heeft gewandeld stort in de eeuwige rampzaligheid neer. Wereldse mensen zijn ook op hun sterfbed druk met wereldse zaken. Laten we toch bedenken dat de mens doorgaans sterft zoals zijn leven is geweest. Een godvrezend mens mag bezig zijn met het ene nodige. Hij mag zijn handen vouwen en bidden. Hij mag spreken over Goddelijke zaken. Hij mag spreken van geloof, hoop en liefde. We lezen de volgende woorden van Spranckhuysen aangaande een stervend kind van God: "En tot bewijs van de vastigheid van zijn hoop, zegt hij: Tot hiertoe heb ik als een pelgrim op de aarde gedwaald, maar nu bevind ik mij niet ver meer van huis. Ik ben dit verwarde Babel moede en zal mij haasten naar het hemelse Jeruzalem. Hierboven is mij een koninkrijk bereid. Zou ik niet blij zijn, wanneer ik zou gehaald worden om te zitten in de troon? Heere, waarom vertoeft Gij? O Heere, waar blijft Gij? Het is genoeg, Heere, neem mijn ziel van mij, 1 Kon. 19:4. Mijn ziel heeft lang genoeg verkeerd in deze gevangenis." Het is enkele genade als dit verlangen op het sterfbed geuit mag worden. De Heere geeft tijdens het leven levensgenade en in het sterven sterfensgenade.

Psalmen

Doorgaans kan iemand die bijna gaat sterven niet veel meer zeggen. In de Psalmen is rijke stof te vinden. In het gebed mogen de Psalmen gebruikt worden. In de Psalmen worden de nood en de zonden verwoord. Bijvoorbeeld Psalm 51 'Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad is in

Uw ogen. Ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal wit-ter zijn dan sneeuw. Psalm 51:6,9. De Psalmen spreken niet alleen van zonde en schuld en het belijden daarvan. Ook ligt er veel troost in de Psalmen. Er valt te denken aan de volgende woorden waarin die troost wordt verwoord: 'De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen? De HEERE is mijns levens Kracht, voor wien zou ik vervaard zijn?' Psalm 27:1. Spranckhuysen schrijft: "Al deze spreuken zijn zeer dienstig en troostrijk. Nochtans zal de zieke in zijn uiterste meestal de eigen woorden van Christus, zijn Zaligmaker, gebruiken en in zijn mond nemen. Als hij dan innerlijk

Boekbespreking

DE WEDERKOMST VAN CHRISTUS

De wederkomst van Christus, Heruitgave verzameling preken van diverse Christelijke Gereformeerde predikanten, gebonden, 176 blz., € 17,50, ISBN 978-90-9024157-9, uitgegeven door de Chr. Geref. Kerk Urk Eben-Haëzer. Te verkrijgen via: urk-ebenhaezerkerk.diaconie@cgk.info of fam. J. Hoekstra tel 0527-683064.

Het boek bevat een selectie van twaalf preken uit het boek Openbaring, eerder gepubliceerd in 'De Levensbron'. Deze preken laten bij alle onderscheid dat er ook in het verleden was iets zien van een eenheid in prediking en gemeentebeschouwing. Onbekeerden worden aangesproken. Zo lezen we in de preek over Openbaring 3:14b en 20a van ds. L.H. van der Meiden op blz. 94 en 95: "Mijn medezondaar hebt u het verstaan? U gaat dit jaar misschien in met heel veel zorgen? Gaat u het jaar in onbekeerd? Heeft u er wel eens bij stil gestaan, wat dit alles inhoudt? De zorgen dragen zonder God, Die zorgt? Onbekeerd zijn, onbekeerd leven en onbekeerd sterven, is zo ontzettend. Wie zonder God, wie onbekeerd leeft en sterft, zinkt weg in de eeuwige rampzaligheid om eeuwig – let wel: EEUWIG te blijven onder de toorn van God in de gemeenschap met de duivelen en de verlorenen. O zondaren, hoort toch, hoe de Heiland klopt en smeekt opdat u Zijn stem mag verstaan. Indien u Zijn stem maar hoort en de bedoeling van Zijn kloppen verstaat, dan zult u uw hartedeur wel openzetten en dan komt de Heere binnen met al de schatten van Zijn genade. Vreselijk is het onbekeerd te leven." Ook tegen *inbeelding* wordt gewaarschuwd: "Maar niet minder ontzettend is het met een inge-beelde zaligheid voort te reizen. Men

in zware strijd verkeert, of in erge pijn van zijn lichaam, laat hij dan met Christus uitroepen: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?' Psalm 22:2. En als zijn geest bezwijkt en hij zich in doodsangsten bevindt, laat hij dan met Christus zijn leven aldus eindigen: 'Vader, in Uw handen beveel ik mijn geest.' Ps. 31:6. Wanneer nu de zieke en de stervende niet meer praten kan, laten zijn vrienden hem dan dergelijke heilige spreuken in het oor spreken, totdat zij hem in nederigheid de ogen zullen sluiten, die God wederom zal openen in heerlijkheid. Amen."

A. Van Heteren

kan menen, als de Gemeente van Laodicea, dat men rijk is en aan geen ding gebrek heeft en niet weten, dat men ellendig is en jammerlijk en naakt en blind. Geldt dit één van ons? Meent u de Heiland te bezitten voor uw hart? Hoe hebt u dan Zijn stem verstaan en hoe is Hij in uw hart gekomen? Onderzoeken een ieder zich toch nauw, want vreselijk zal het zijn voor een ieder, om met een inge-beelde hemel naar de hel te gaan." *Gods kinderen* worden aangesproken: "Het volk des Heeren vreest juist voor zelf-bedrog en vlucht gedurig tot de Heere met de bede van David om onderzocht te worden door de Heere Zelf. Dat volk heeft zichzelf wel leren kennen. Is het niet het volk des Heeren? U meent niet, dat u zo rijk bent, u leert u zelf al maar armer kennen en al maar ellendiger kennen; u kent u naakt en blind en u hebt juist nodig, wat de Heiland aanbiedt. O, dat u, ook u, toch de bedoeling van de Heiland recht mocht verstaan. Hoor nu eens, volk des Heeren: u klaagt over uw blindheid, maar hoor nu toch hoe de Heiland ogenzalf aanbiedt; u klaagt over uw armoede, maar hoor nu toch hoe de Heiland het beproefde goud aanbiedt; u klaagt over uw naaktheid, maar hoor nu toch, hoe de Heiland de witte kleren, die uw zwart zondaarsbestaan volkomen kunnen bedekken, aanbiedt. Wat moet Hij nu nog meer aanbieden? U belijdt en klaagt met de psalmdichter: *Ik ben nooddriftig, arm en naakt; O God, mijn Helper uit ellenden, Haast U tot mij; wil bijstand zenden; Uw komst is 't, die mijn heil volmaakt.* Welnu, de Heiland staat aan de deur en Hij heeft alles bij Zich; Hij nodigt u en Hij vraagt om binnen te komen en al dat heerlijke goed u te mogen schenken; meer: Hij vraagt u Zijn bruid te worden en eeuwig met Hem verbonden te worden. O, laat u maar in Zijn armen van liefde vallen en geef u maar over voor tijd en eeuwig-

heid. Maar daartoe hebt u nodig, die genadekracht en dat genadelicht, waardoor u de dingen recht ziet en waardoor u alles loslaat en op Hem alleen leert vertrouwen. Dit is de weg om tot vrede te komen. Dit is de weg om recht bereid te worden ten eeuwig leven. Dit is de weg, die niet alleen naar de hemel maar ook in de hemel leidt. Dit is de weg van verzoening met God. Dit is de weg, waarop u aan geen ding gebrek zult hebben. Dit is de weg, waarop u het kruis blijmoedig kunt dragen. Dit is de weg, waarop u leert verstaan en zingen kunt: *Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort! Zij wand'len HEER', in 't licht van 't Godd'lijk aanschijn voort; Zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden; Uw goedheid straalt hun toe; Uw macht schraagt hen in 't lijden; Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen, Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen. Amen.*"

Bovenstaande geeft een goede indruk van de inhoud van de preken die zijn opgenomen. Er is sprake van twee wegen en drie stukken. De noodzaak, het wonder en de werkelijkheid van wedergeboorte en waarachtige bekering worden verwoord. Er wordt niet vanuit gegaan dat het met bijna de gehele gemeente wel in orde is. Het klinkt door dat er een wonder moet gebeuren zal het wel zijn voor de eeuwigheid. Schriftuurlijk-bevindelijke lijnen worden getrokken. Vragen die kunnen leven in het hart worden aan de orde gesteld. Er is niet alleen oog voor onbekeerden en voor Gods kinderen, bekommerden worden niet overgeslagen.

Korte *levensbeschrijvingen* van de predikanten zijn toegevoegd. Ook daaruit wordt duidelijk dat er heel wat veranderd is binnen onze kerken. In het beroepingswerk en in het daadwerkelijk gaan van de ene gemeente naar de andere gemeente ging het in het verleden heel anders dan nu. We zijn daar van harte bedroefd over. We hebben de kerken lief waar de Heere ons in de weg van Zijn voorzienigheid een plaats heeft gegeven. Aan de andere kant mogen we zeggen dat er in onze tijd nog goede zaken in ons kerkverband zijn en dat de Heere nog werkt onder jong en oud.

Ook treft u een waardevolle bijdrage aan over de *Theologische School, Hoge School en Universiteit*. In korte lijnen wordt de geschiedenis van onze opleiding beschreven. Foto's completeren het geheel.

De dag van de wederkomst is nog niet aangebroken, maar de *tekenen der tijden* vermenigvuldigen zich. Al luider klinkt het: "Hij komt, Hij komt, om d'aard' te richten." Christus zal wederkomen op de wolken des hemels en alle oog zal Hem zien. Hoe zal het zijn als we

die dag zouden meemaken? We kunnen de naam hebben te leven en toch dood zijn. De Heere klopt nog aan de deur van harten en levens. Het is ontzettend dit ernstige, welmenende en liefdevolle kloppen te verachten en voort te leven op de brede weg. Gods kinderen zullen de zaligheid beërven. Hierbij denken we aan Openbaring 7:17 "Want het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen." Hoe zal het zijn als de Heere ons zal onderzoeken? Zal de wortel van de zaak in ons worden aangetroffen? Zijn we door genade een zoutend zout en een lichtend licht te midden van een zondige omgeving?

De Heere zegene de lezing van dit boek tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Don Batten, David Catchpoole, Carl Wieland en Jonathan Sarfati, Hoe bestaat het! Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, Paperback, 333 blz., € 9,95, ISBN 978-90-336-2696-3.

Het is een goede zaak dat dit boek is uitgekomen. Het geeft antwoord op meer dan zestig veelgestelde vragen over schepping, evolutie en de Bijbel. We willen dit boek bijzonder aanbevelen voor jongeren die tijdens hun opleiding of studie met deze zaken te maken krijgen. Het boek is de vertaling van een Engelstalig standaardwerk op dit gebied. Speciaal in het Darwinjaar is dit boek een aanrader voor hen die willen vasthouden aan het geloof in de schepping in zes dagen. Voor de prijs hoeven we het niet te laten en het boek biedt veel informatie. Enkele vragen die aan de orde komen zijn: Is de aarde echt in zes dagen geschapen? Wie was de vrouw van Kain? Hoe zijn de verschillende rassen ontstaan?

Was er ziekte en dood voor de zondeval? Hoe zit het met de ijstijd? Hoe moeten we denken over dinosauriërs? Zijn koolstofdateringen betrouwbaar? Konden alle dieren wel in de ark van Noach? De auteurs zijn alle vier werkzaam voor Creation Ministries, een organisatie die zich wereldwijd inzet om het wetenschappelijke bewijsmateriaal voor de schepping en de zondvloed te verspreiden. Het boek gaat uit van het gezag van Gods Woord. Er worden geen compromissen gesloten ter wille van zogenaamde wetenschappelijke ideeën van de mens. De tekst is in helder, begrijpelijk Nederlands geschreven. Als 'leek' is het boek goed te lezen. Wanneer het bijvoorbeeld gaat over Genesis wordt vanuit het Hebreeuws aangetoond dat

Genesis 1- 11 als geschiedenis opgevat dient te worden en niet als poëzie. We lezen we op blz. 63 "Het is een kwestie van gezag. Heeft de historische 'wetenschap' autoriteit, of de Bijbel? Voor degenen die de Bijbel, Gods Woord, als ultieme autoriteit zien, en het historische fundament onder het Evangelie serieus nemen, namelijk Adams zondeval, die de scheppingsorde aantastte, is geloof in zes 'gewone' dagen de enige logische consistente conclusie." Op blz. 79 lezen we verder: "Het sluiten van compromissen rond het eerste hoofdstuk van Genesis heeft de kerk enorme schade toegebracht. Als we er niet op kunnen vertrouwen dat het eerste hoofdstuk van Genesis datgene betekent wat er zo duidelijk staat, waarom zouden we dan de rest van de Bijbel wel vertrouwen? En als het niet de eerste Adam was die ervoor gezorgd heeft dat de lichamelijke dood in de wereld is gekomen, terwijl die daarvoor ontbrak, waarom moest de Laatste Adam dan fysiek sterven? (zie 1 Kor. 15:21-22). Als we Genesis zouden moeten 'herinterpreteren' zodat het strookt met de seculiere wetenschap, waarom doen we dan niet hetzelfde met de andere wonderen en Bijbelgedeelten die een struikelblok kunnen vormen voor de seculiere moraal?" Ook wordt aan de orde gesteld hoe ver af gelegen sterren te verklaren zijn in een jong heelal. De oerknaltheorie klopt niet. Veel meer zou te noemen zijn. Wie vragen heeft of met vragen te maken krijgt op dit gebied doet er goed aan dit boek te kopen en te lezen.

Dr. M.A. van den Berg, W.J. Eradus, Sjaak Verboom, Van Noyon tot Genève. Tien woonplaatsen van Calvijn in beeld. Met DVD 'Genève, de stad van Calvijn.' Uitgeverij De Banier te Apeldoorn, ISBN 978-90-336-2962-4, gebonden, 204 blz., € 28,90.

Het boek voert ons langs de plaatsen waar Calvijn heeft gewoond en gewerkt. Calvijn werd geboren en groeide op in Noyon (1509-1523). Het huis waar Calvijn werd geboren is niet bewaard. Op de plaats waar het stond is nu een Calvijnmuseum gevestigd. Toen de stad in 1552 in brand werd gestoken tijdens de oorlog tussen Frankrijk en Spanje, bleef het geboortehuis van Calvijn nog staan. Calvijn zag dit in de weg van Gods voorzienigheid als de erkenning van de rechtmatigheid van het werk van de reformatie. In later tijd werd zijn huis toch verwoest. In 1927 kwam de herbouw gereed. De kathedraal van Noyon is een imposant gebouw. Calvijn zal hier ongetwijfeld vaak zijn geweest. Achter de kathedraal bevindt zich de oorspronkelijke kapittelbibliotheek die

in 1506 werd gebouwd. Daar bevinden zich 3300 werken over theologie en moraalwetenschap. Naast deze oude bibliotheek bevindt zich een klein gedeelte van de kathedraal dat als gevangenis werd gebruikt. Mogelijk heeft Calvijn hier korte tijd vastgezet nadat hij in 1534 met de kerk brak. De grootvader van Calvijn was schipper en voer regelmatig in de omgeving van Noyon. Calvijn studeerde in Parijs, Orléans en Bourges (van 1523-1533). Van 1533-1534 verbleef Calvijn in Angoulême en Nérac, de laatste plaats waar hij verbleef in Frankrijk was Poitiers. Daarna volgen Basel (1535-1536), Straatsburg (1538-1541) en Genève (1536-1538 en 1541-1564). Het boek bevat mooi fotomateriaal met passende toelichting en gegevens over openingstijden van musea en kerken. Ook zijn plattegronden opgenomen. Dr. M.A. van den Berg schreef voor elk hoofdstuk een inleiding. De DVD voert ons door Genève waar Calvijn veel jaren van zijn zeer arbeidzame leven heeft doorgebracht, waar hij ook gestorven en begraven is. Zondagmiddag 27 mei 1564 om twee uur werd het lichaam van Calvijn aan de schoot der aarde toe betrouwd. Op de begraafplaats Plainpalais treft men een eenvoudig graf aan als herinnering aan Calvijn (grafnummer 707). Het was de wens van Calvijn dat zijn lichaam met zo groot mogelijke eenvoud ten grave zou worden gedragen. Men weet niet eens of de plaats die nu als het graf van Calvijn wordt aangeduid wel de juiste plaats is. Een dun ijzeren hekwerk omgeeft het graf. Op een kleine vierkante steen staan alleen de letters J.C. zonder tekst, jaartallen of volledige naam. In het vijfthonderdste geboortjaar van Calvijn verschijnen veel boeken over hem. Dit boek springt er op een bepaalde manier toch uit. Bij mijn weten is er niet eerder een dergelijk werk over Calvijn verschenen. Het boek is origineel van opzet en biedt weer eens iets heel anders dan gebruikelijk. We kunnen dit mooie kijk- en leesboek van harte bij u aanbevelen.

W. Visser (redactie) *Adoptie...een zoektocht*. Paperback, 116 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-2949-5.

Er zijn in Nederland heel wat kinderen geadopteerd. Ook binnen de reformatorische gezindte. Bijna iedereen krijgt er wel mee te maken binnen de kerkelijke gemeente of binnen de familiekring. Voor een beter begrijpen van moeiten en zorgen rondom adoptie is het voor familieleden, gemeenteleden en ambtsdragers een goede zaak kennis te nemen van de inhoud van dit boekje wat in kort

bestek veel biedt. In dit boekje wordt ingegaan op vragen die rondom adoptie gesteld worden. Mogen echtparen kinderen adopteren? Is adoptie geen weglopen onder het kruis van kinderloosheid? Is het wel verantwoord kinderen uit hun eigen cultuur weg te nemen en over te plaatsen in een andere cultuur? Na de adoptie komen er andere vragen naar voren. Mag een geadopteerd kind wel gedoopt worden? Welke problemen kunnen zich voordoen in de praktijk van de opvoeding? Het boek bestaat uit twee delen. Het eerste deel gaat over het bijbelse spreken over adoptie, over Gods voorzienigheid en adoptie, over de vraag of adoptiekinderen het teken en zegel van de Heilige Doop mogen ontvangen. De schrijvers, dhr. W. Visser, ds. A.A. Brugge en ds. A. Vlietstra, weten uit ervaring waar ze over spreken, omdat ze zelf ook adoptievaders zijn. In het tweede deel wordt door dhr. G.C. van der Staay, ook adoptievader, stilgestaan bij de adoptieprocedure. Ook wordt geschreven over problemen na de adoptie ook bij het onderwijs en besproken wordt wat verdriet, verlies en rouw bij adoptiekinderen inhoudt.

Persberichten

Laatste kerkdienst Rotterdam - West

Op D.V. woensdag 1 juli 2009 zal de laatste dienst worden gehouden in de gemeente te Rotterdam-West. In deze dienst, die om 19.30 uur begint, zal de laatste predikant van de gemeente, ds. W. van Sorge, voorgaan. Alle belangstellenden worden hierbij hartelijk uitgenodigd deze dienst bij te wonen in het kerkgebouw aan de Coloniastraat.

De gemeente is dankbaar dat er ook mogelijkheden zijn gevonden om een 'erfenis' voor de wijk achter te laten in de vorm van een missionair-diaconaal project, 'Thuis in West' genaamd. In dit project zal nauw worden samengewerkt met stichting Ontmoeting. Tijdens een ledenvergadering op woensdag 10 juni jl. heeft de gemeente ingestemd met een projectplan dat in de komende maanden verdere uitwerking zal krijgen en opgestart zal worden. Wij hopen en bidden dat de HEERE Zijn zegen wil verbinden aan deze plannen, zodat wijkbewoners van West een echt thuis / Thuis zullen vinden.

kliktime
...een klok op de muisklik

Computeren kan straks weer!

nu voor € 29,95

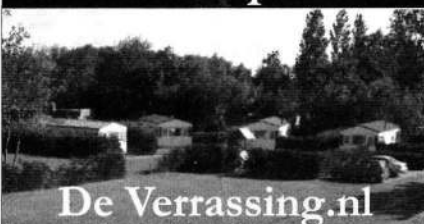
Met Kliktime beheert u het computer- en internetgebruik van uw kinderen.

Download de software op:
www.kliktime.nl

Een product van
kliksafe

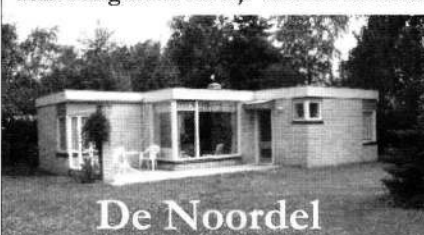
URK - In vakantie te huur onze woning, vrij van 3/7 tot 17/7 en van 31/7 tot 7/8. Dicht bij kerk en winkels. Tel. 0527-683609.

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Zendingsdag 2009 te Elburg

DV woensdag 22 juli 2009 zal er weer een zendingsdag worden gehouden, uitgaande van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Elburg. De bijeenkomsten zullen plaatsvinden in de Gereformeerde Kerk, Vrijheidsstraat 1 te Elburg.

Aanvang ochtendbijeenkomst: 10.30 uur,

Sprekers: ds. M.A. Kempeneers (opening en sluiting)
ds. L.W. van der Meij uit Driebergen

Aanvang middagbijeenkomst: 14.00 uur.

Sprekers: ds. K. Hoefnagel uit Katwijk aan Zee
dhr. A. B. den Breejen uit Werkendam (kindervertelling)
ds. W. Pieters uit Garderen

Er is kinderopas aanwezig.

Stichting steun
**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diapresentatie op uw gemeentevond
of verenigingsavond

Zorg dichtbij

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Nog geen idee ?

Wij wel !

KREIJKES VAKANTIE IDEE

0548-514188 - www.kreijkes.nl

Kijk op onze website voor alle
reizen met vertrekgarantie!

Uit in eigen sfeer !

Matthew Henry
zoekt 圣经文字

Helpt u ons vertalen en verspreiden? Uw gift vult meer dan pagina's.

Stort uw gift op 3473. 76. 029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudsonstaylor.nl